

LIBRIS

Coperta
și redactor de carte:

Nicolae Tzone

We know
books

Fotografie:

Mirela Vasilescu

© Editura Vinea

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României /

DOBRE ANA

LUCIAN VASILESCU : UN ULISE ÎN ARCA POEZIEI

/ Ana Dobre. - București : Editura Vinea, 2025

Conține bibliografie

ISBN 978-973-698-742-7

821.135.1.09

Ana Dobre

LUCIAN VASILESCU:
UN ULISE ÎN ARCA POEZIEI

Editura Vinea
București 2025

Un Ulise în arca poeziei/ 7

CAPITOLUL I
LUCIAN VASILESCU
ȘI PROBA LABIRINTULUI/ 11

I. Reporter al prezentului:

**O mie nouă sute nouăzeci și doi –
sisteme de supraviețuire/ 11**

01. Anii idealului/ 11
02. Ideal vs. real/realitate/ 14
03. Cuvinte și tăceri/ 15
04. Pași pe nisipul fierbinte/ 19
05. O „lansare crudă”/ 20
06. În carnea cărții/ 21
07. Clarificări necesare/ 23
08. Istoria clipei în oglinda lumii/ 24
09. Obsesia libertății/ 26
10. Semnele timpului/ 28
11. Istoria, ca o carte deschisă/ 30
12. Din istorie în literatură/ 34
13. Fotograme relative/ 37
14. Oamenii – undeva, o pâlpare.../ 40

**II. Eu și celălalt: Sunt cel mai
bun poet din acest spital/ 43**

01. Premise, inferențe, interferențe/ 43

02. Un roman al eului/ 46

03. Treptele vieții/ 48

04. Acasă/ 51

05. Modele morale – oamenii care luminează/ 52

06 „Cuvintele [...] în lumea laolaltă,
să nu se destrame”/ 57

07. Nichita Stănescu și Lucian Vasilescu/ 60

III. Manualul de literatură/ 63

01. Fotografie de grup: Nouăzeciștii/ 63

02. Viața ca operă/ 66

CAPITOLUL AL II-LEA

LUCIAN VASILESCU –

UN ULISE ÎN ARCA POEZIEI/ 69

I. Pași pe nisipul fierbinte/ 70

01. Debut: istorie și literatură/ 70

02. Poezie și gazetărie/ 75

03. Nouăzecism/ 75

04. Lucian Vasilescu – Portretul poetului nouăzecist/ 84

05. Fotografie de grup/ 86

06. 2020 – Antologia generației '90/ 88

II. Lucian Vasilescu – un Ulise în arca poeziei/ 90

07. Evenimentul zilei –

un poem văzut de Lucian Vasilescu/ 90

a. În inima poeziei/ 93

08. Ingineria poemului de dragoste/ 107

09. Sanatoriul de boli discrete/ 123

a. Sub lupe (in)fidele/ 123

b. Traversarea bolgiilor/ 126

c. Inspirație sau meșteșug?/ 132

10. Spirt. Muzeul întâmplărilor de ceară –
saltul de la cuvinte la Cuvânt/ 141

a. Diagonalele irealității senzoriale/ 141

b. Necunoscutul, marea taină/ 153

c. Irealitatea senzorială – aspirație și vis

d. Traversarea labirintului/ 159

11. Confort 2 îmbunătățit,

„cartea scriitorului cu patru mâini”/ 165

a. Răsfrângeri și reflectări

b. „Ce contează perfecțiunea
când ai într-adevăr un prieten?”/ 169

c. În cronotopul irealității/ 176

12. Aproape. Atât de departe –

Everestul lui Lucian Vasilescu/ 178

a. Reflectări stroboscopice/ 178

b. Față în față cu himera poeziei/ 181

13. Institutul de poezie legală –

un buzdugan înfipt în țeasta timpului/ 198

a. Inferențe, interferențe critice/ 198

b. Trepte în irealitate – jurnal indirect/ 206

14. Țara mea, viața mea, dragostea mea:
despre modesta mea ratare personală –
Sfârșitul iluziilor, sfârșitul istoriei/ 208

a. Semnele dezamăgirii/ 208

b. Cronica unei dezertări anunțate.../ 211

c. Multiplicările deziluziei/ 214

d. Sfârșitul istoriei.../ 228

15. Viața dăunează grav sănătății/ 229

a. Călătorie în infinitul unui vis/ 232

CAPITOLUL AL III-LEA

Alcoforado –

povestea celui care scrie o poveste/ 247

LIBRĂRI
TABEL CRONOLOGIC/263
BIBLIOGRAFIE/269
BIBLIOGRAFIE GENERALĂ/ 281

Fișă bibliografică/ 283

CAPITOLUL I

LUCIAN VASILESCU
ȘI PROBA LABIRINTULUI

Motto:

„Eu cred foarte mult în cuvinte,
în puterea lor de a întemeia realitatea”.*I. Reporter al prezentului:
O mie nouă sute nouăzeci și doi –
sisteme de supraviețuire***01. Anii idealului**

„...a fi și a scrie sunt îndeletniciri complementare.”

Poți trăi succesul, poți trăi cu succes într-o lume care eșuează, ratându-ți toate șansele? Cum se definește un creator în relație cu lumea, cu cântecul ei de sirenă, cu istoria, cu timpul în care-i este dat să trăiască? Cum își luminează el vremea, când, așa cum o spunea Vladimir Nabokov, viața este „o crăpătură de lumină între două eternități de întuneric”? Este el un Sisif, un Odiseu legat de catarg pentru a auzi și, în același timp, a se apăra de cântecul ei de sirenă?

Cum, într-o viață, cantitatea de succes și/sau eșec este variabilă, poate disproporționată, fie dintr-o parte, fie din alta, omul cu destin creator trebuie să fie, deopotrivă, Sisif, gata în fiecare zi să-și reia/ridice povara, și Odiseu, legat de *catargul* valorilor, al reperelor sale fundamentale, acelea care dau coerență și coeziune vieții care înaintează în destin, care-l conduc în

labirintul lui, pe care este destinat să-l străbată. Rațiunea și sensibilitatea, constanțele personalității, complementare, contribuie la relevarea/revelarea fotogramelor esențiale ale realului și realității. Creatorul vede spectacolul lumii în desfășurarea eternă a fragmentelor și privește, interiorizându-l, amplificându-l, prin sensibilitatea ordonatoare, cu dublă capacitate de a acționa ca un reflector și, simultan, ca un roentgen, luminând și decelând, pentru a extrage esențele realului.

Este acesta raportul lui cu sistemul de referință al lumii, ce presupune multipla relaționare cu sine, cu ceilalți, cu lumea și societatea, cu Dumnezeu, în sensul complexe relații Eu-Tu, Eu-Acela, „cuvinte fundamentale”, cum le conceptualiza Martin Buber. Făcând *experiența lumii sale*, omul cu destin creator „explorează suprafața lucrurilor și le experimentează”, având, astfel, parte de propria lui experiență. În cadrul acestei personale și individuale experiențe, care presupune *vederea lumii ca experiență*, se relevă relația Eu-Acela, cuvânt fundamental, în care eul se află în complexul raport cu ceilalți, cu lumea, fără a omite, însă, relația intrinsecă Eu-Tu, cea care „întemeiază lumea relației”.

Comunicarea cu lumea și cu ceilalți are loc pe baza și în virtutea comunicării interioare, cu sine, fundamentată pe valori personale, *catargul* care-l ține mereu în armonie cu sine, realizând procesul de armonizare a *personei* cu *umbra/umbrele*, pe care le conștientizează și pe care nu numai le nivelează, ci le folosește potențialul pentru a putea realiza propria reprezentare. Interacțiunea cu cele *trei sfere* ale relației: *viața cu natura*, *viața împreună cu oamenii*, *viața împreună cu ființele spirituale*, conform viziunii lui Martin Buber, îngăduie *integrarea inexprimabilului* în lumea cuvântului, *deslușirea marginii eternului* prin tot „ce ne devine prezent”. Vederea își relevă avantajele și treptele ei, incluzând, simultan, în actul perceperii, „imaginea, mișcarea, conceptualizarea, ca specie și exemplar”, „lege și număr”, trecerea la semn, cu semnificatul și semnificantul lui, nedespărțite, întrucât tot ce aparține realului „se află acolo

împreună” – „forma și mecanica lui, culorile și chimia lui, dialogul lui cu elementele, conversația lui cu stelele”, cu toate, „într-o singură totalitate”.

Efortul de investigare, de scotocire vizează (re)găsirea *leagămului vieții adevărate*. Dar viața adevărată, ce presupune relația intrinsecă a eului cu adevărul – al vieții și al artei, așa cum și-l reprezintă el are atâtea fațete, meandre și toate acestea presupun alteritatea eului, adaptarea atitudinii în funcție de clipă, de un moment al realului, al timpului istoriei.

Între cel care trăiește în clipă, omul social, și cel care scrie, eul creator, etern, există diferențieri inefabile. *Je est un Autre*.

În scriitură, spune Eugen Ionescu, se află „un alt eu care se dezvăluie și care vorbește”, căci realitatea la care se raportează este *imaginarul* lui, produs al fanteziei creatoare, al gândirii contemplative. În *Jocul de-a măcelul*, inspirat de *Jurnal din anul ciumei*, tema vulnerabilității omului se releva în modul de a trata primejdia. În timp ce primejdia – ciurma, se instalează, Daniel Defoe observă indiferența oamenilor, modul în care o ignoră – ei *fac altceva*, îi *întorc spatele*, evită, prin urmare, „să privească realitatea în față”; nu sunt, precizează dramaturgul, conștienți nici de identitatea, nici de sensul existenței lor. Starea aceasta ar ilustra ceea ce Heidegger numea *trăirea în spațiul grijii*, stare în care Eugen Ionescu decanta *stările* prezentului istoric: politica, organizarea socială, care sunt „grijile noastre”, griji care ne fac să uităm *singura problemă autentică* – „aceea a semnificației existenței noastre”, iar semnificația acestei existențe este că „trăim în uimire și că suntem făcuți pentru moarte”.

Atingând inefabilul metafizicii, inerent și immanent ființei, nu trebuie, totuși, pierdut din vedere că, ființe ale aventurii cum suntem, omul trăiește și în fizica realului, cu legitățile lui, real căruia, necesarmente, trebuie să-i dea *a-nusuflețirii vamă*. Preocuparea pentru politică, pentru organizarea socială, pentru problema timpului și a istoriei rămâne, oricât ar încerca omul să se

debaraseze de ea. *Blestematele chestiunilor insolubile* nu pier, sunt constante.

O posibilitate de clarificare ar putea-o reprezenta *clarificarea prin dialog* cu celălalt/ceilalți, oponenți sau preopinenți, ca, prin sinergie, prin lucrare împreună, mrejele istoriei să fie îndepărtate, lucrurile și situațiile înțelese, întrucât omul nu poate trăi în afara unei înțelegeri/cunoașteri, care să-i dea un sens, dând sens vieții sale.

Aceasta ar putea fi o motivație pentru Lucian Vasilescu și Florin Toma de a înțelege, pe fundalul anului 1992, *sistemele de supraviețuire* ale societății contemporane, pentru ca, prin reflectare, să fie înțelese și cele ale contemporanilor.

02. Ideal vs. real/realitate

„Credeam c-o să fie altfel. N-a fost.”

Lucian Vasilescu traversează propriul labirint, neavând, asemenea milioanei de alți oameni, posibilitatea de a-și alege timpul istoric, durata, în care să trăiască, face efortul de a se adapta imperativelor vieții, influențată de o istorie meandrică. De aceea, a ales, pe fundalul anilor nouăzeci, poate, exprimarea ca jurnalist, ceea ce-i dădea sentimentul că ia pulsul clipei istorice. Acești ani se înscriu în biografia lui spirituală ca *anii idealului*, ai promisiunilor aurorale, cu statornica credință că idealul poate fi „implementat” (cuvânt la modă...) în realitatea vieții individuale și colective. E o naivitate, o ingenuitate, pe care o numea și o recunoștea în dialogul cu *un cristian* (Cristian Cosma) din *Sunt cel mai bun poet din acest spital*: „Pe vremea aia credeam cu naivitate că, dacă interacționez prin scrisul nostru cu oamenii politici, le-am putea băga mințile în cap, că i-am putea influența și pe cei care citeau gazeta, să le băgăm și lor mințile în cap. Aiurea! Nici oamenii politici n-au reacționat, nici cititorii gazetei nu și-au schimbat nimic din metabolismul mental și social urmare a textelor pe care le scriam acolo. Credeam c-o să fie altfel. N-a fost.”

Deziluzia vine ca o conștientizare a unui eșec, nu doar individual, ci al întregii societăți românești. Dacă pentru eul ca individ există posibilitatea ridicării, a verticalizării din/prin eșec, pentru societate, această șansă/posibilitate este redusă, consecința fiind dureros recunoscută ca *instalare în eșec*. Conștientizarea este o *trezire existențială*, punctul din care, spune Costică Brădățan în *Elogiu eșecului. Patru pilde de umilitate*, are loc *începutul trezirii*, al dumiririi, punctul în care se înțelege că eșecul, „oricât de neînsemnat ar fi”, se află/este pus „în miezul unei importante căutări spirituale”. Darul acestei dumiriri constă în înțelegerea unui aspect, anume că *deși trăim în această lume, nu suntem ai ei*. Dizarmonia dintre eu și lume poate fi percepută ca eșec al eului, dar acesta poate deschide un drum spre împlinire și vindecare, către edificarea spirituală, conducând către *umilitate*, concept definit de Iris Murdoch (citată de Brădățan), ca „respect dezinteresat pentru realitate”. Din acest sentiment de respect pentru realitatea cea aievea derivă înțelesul complex al eșecului, drept experiență a „unei rupturi, a unei întreruperi sau perturbări apărute în interacțiunile obișnuite cu lumea și cu ceilalți, care apare atunci când un lucru încetează să existe, să funcționeze sau să se petreacă potrivit așteptărilor”.

03. Cuvinte și tăceri

„Eu cred foarte mult în cuvinte, în puterea lor de a întemeia realitatea.”

Spațiile mai largi ale confesiunii din cartea de dialoguri *Sunt cel mai bun poet din acest spital* îi permisese lui Lucian Vasilescu întoarceri în timp, retrospective clarificatoare, amintiri și memorări ale unor momente aurorale, importante pentru formarea personalității. În spațiul mai generos al interviului publicistic, dialogul se concentrează mai mult pe reliefa dimensiunii creatorului de frumuseți.

Ideea Virginiei Woolf din *Aventura lecturii*, potrivit căreia „trebuie să ne întrebăm în ce măsură o carte este influențată de viața scriitorului ei”, planează asupra acestor convorbiri menite, în arta relațiilor interumane, a lumina aspecte importante ce vizează relația inefabilă a creatorului cu creația sa, cu „adevărul (mai) curat al ficțiunii”, în ceea ce are ea imponderabil, fluid, în forța creatoare de a stăpâni realitatea prin ficțiune, eliberând-o de balastul neesențialului.

În dialogul cu Gabriel Andronache, *Inconfortabila trăire*, din *Ieșeanul* (2008), un dialog care lua pulsul literaturii în acel prim deceniu al secolului al XXI-lea, schițat în întrebarea de introducere („Prin fiecare poezie a sa, Lucian Vasilescu își invită cititorii să redescopere detaliile unei vieți în care nimic nu este ce pare a fi. Versurile sale scormonesc într-o realitate concretă, relevând sensuri nebănuite. Într-o epocă a grafomanilor grotești, Lucian Vasilescu realizează trece cu brio bariera estetică.”), poetul Lucian Vasilescu realizează propriul desen al realității: „Trăim o vreme a deșertăciunii. A deșertăciunii deșertăciunilor. Însemnătate au cuvintele, dar ele sunt întrebuițate cu din ce în ce mai puțină îndemânare, cu din ce în ce mai puțină sfială. Ca să vezi cu adevărat ar trebui mai întâi să te uiți. Să te uiți pe tine, ca să vezi. Acolo sunt, acolo s-au ascuns lucrurile care au, în adevăr, însemnătate. Acolo unde te uiți. Dacă vrei sau dacă ești în stare s-o faci. Eu cred foarte mult în cuvinte, în puterea lor de a întemeia realitatea. Doar ele te ajută să vezi cu adevărat, în înțelesul celor spuse mai înainte. Altfel, pentru omul despre care este vorba în întrebare au însemnătate dragostea și prietenia – două stări de agregare sublimă și necesare ale ființei. Și, firește, din când în când, câte o sticlă de vin bun.”, optând decis pentru esențe – *cuvântul, creația în artă, „l'amour et l'amitié”*. Între creație și creator, între viața lui și viața poeziei, Lucian Vasilescu are propria opinie: „poezia este realitatea, realitatea este poezie, a fi este un fel de a scrie, precum și a scrie este un fel de a fi”.

Considerat un poet „mai degrabă prozastic”, etichetă pe care o respinge, întrebat dacă nu a fost tentat să încerce și alte genuri, cel care, mai târziu, în 2020, a scris romanul experimental *Alcoforado. O poveste*, răspunde: „Sunt, într-adevăr, poet, iar lucrul ăsta este atât un fel de a scrie, cât și un fel de a fi. De altfel, a fi și a scrie sunt îndeletniciri complementare. Am și eu, ca tot omul, o mulțime de tentații; deși fug de ele cât pot de tare, mai sunt și dintre acelea care mă prind din urmă și mă mai fac, uneori, de rușine. Până acum, însă, n-au alergat după mine alte genuri literare.”. Romanul a alergat, însă, și l-a prins, obligându-l să-l abordeze/scrie în cea mai ispititoare tehnică postmodernă – a ficțiunii care se confruntă permanent cu nonficțiunea.

Zicerile se completau în dialogul cu Rozana Mihalache și Constantin Stan (*Luceafărul*, 2008), contextualizat și racordat la realitatea zilei, cu precizarea din chapeau: „Lumea a fost creată în șase zile. A șaptea e destinată odihnei, iar a opta este... ziua poeziei la Iași. Emil Stratan, pentru că îi e dor de versuri, găzduiește la sfârșitul lunii un festival unic până acum în România și anume «Prima petrecere cu poezie, prieteni și... trufe de ciocolată». Printre invitați se numără Ileana Mălăncioiu, Simona Popescu, Emil Brumar, Șerban Foartă, Mihail Gălățanu, Ion Mureșan, Ioan. Es. Pop, Eugen Suci, Lucian Vasilescu, Andra Rotaru, Constantin Acosmei, Teodor Dună, Claudiu Komartin, Vasile Leac, Ștefan Manasia, Adrian Suci și Radu Vancu.// Așadar, prieteni și iubitori de poezie, pofticioși de trufe și amatori de muzică bună, sunteți așteptați la Iași în Aula Bibliotecii Centrale Universitare «Mihai Eminescu».”.

Pe acest fundal, *chestiunile arzătoare* ale momentului: subiectul generațiilor („«Șaizecism», «șaptezecism», «optzecism», «nouăzecism», «douămiism»! De ce se învârtă roata poeziei românești din zece în zece ani?”), al statutului creatorului („Critica spune cam așa: «avantajul de a nu fi făcut filologia». De când și de ce a devenit filologia un handicap pentru un viitor poet?”), globalizare.

În privința *roții* care se învârtă în literatură, *tot la zece ani...*, „important e că se învârtă”, spune Lucian Vasilescu, aceasta însemnând că există o evoluție, o continuitate în poezie și în ideal. Cât privește „avantajul de a nu fi făcut filologia”, handicapul, crede poetul, nu constă în formă, cât în vocație – fondul problemei: „Singurul handicap pe care-l cunosc pentru un viitor poet poate fi el însuși.”. În contextul globalizării, poezia, crede poetul, are supremul avantaj de a fi și de a rămâne „păstrătoare de identitate națională”, „păstrătoare, adică, a celui singur lucru care «se afirmă, iar nu se negociază.»”.

Dialogul cu Alexandru Ovidiu Vintilă, publicat în *Bucovina literară* (nr. 9-10, 2012), prelua creația, concentrându-se pe ipostaza de poet, autor al volumului *Țara mea, dragostea mea, despre modesta mea ratare personală*, prin care își deconcertase receptorul cu hotărârea comentată public, în ianuarie 2012, de a nu mai publica, dezamăgit de locul tot mai precar pe care-l ocupa poezia în societatea română contemporană.

Crezul său literar transpare din afirmația, așezată în titlu: „În mod normal, poezia ar trebui să fie un simptom al sănătății unui popor, al limbii și al valorilor sale. Acum și aici, din păcate, nu este cazul.”.

Cum societatea l-a infirmat, mișcarea retractilă, mai mult revoltă decât resemnare, delimitarea de *manelizarea* generalizată, urmată de o retragere ofensivă, i se pare normală, impusă de circumstanțe: „Așa am spus și așa o să și fac. Textul în care mi-am luat acest «angajament» a apărut în revista *Luceafărul*, pe câteva site-uri și pe blogurile unor prieteni, care au avut amabilitatea să-l găzduiască.”.

O reîntoarcere ar fi posibilă doar în idealul posibilității de a reseta valorile societății și, inclusiv, de a se reseta: „Ar trebui să se întâmple ceea ce ar fi trebuit să se întâmple acum 23 de ani (am luat ca reper luna decembrie a anului 1989). Din păcate, nu văd cum ar fi posibil. Proiecțiile mele despre trecut sunt radical diferite de trecutul însuși, iar proiecțiile mele despre viitor arată cu totul altfel

față de felul în care ni se arată a fi viitorul. Iar prezentul, ca să spun și despre el ceva, îmi pare a fi doar un timp cronologic, golit de orice sens, de orice conținut.”.

Întoarcerea care nu e posibilă în timpul istoric devine posibilă în timpul personal, o întoarcere recuperatorie, sub aspect biografic, menită a releva drumul în destin al unui poet la răscrucea istoriei, a secolelor și mileniilor.

04. Pași pe nisipul fierbinte

„Ca printr-un ocehan, prin fundul paharului
lumea-mi apare mai aproape, mai mare.”

În legătură cu destinul literar al lui Lucian Vasilescu, o întrebare se înalță cu îndrăzneala aisbergului care se ridică din apele adânci ale oceanului: Ce a fost mai înainte? Gazetarul sau poetul?

Ucenicia într-ale gazetăriei începe la revista studentească *Reflex*, gazetă realizată împreună cu Daniel Bănulescu, cel care publica aici poezie, „poezie de poezie”, coleg la Institutul de Petrol și Gaze din Ploiești. După 1990, gazetăria a fost o opțiune importantă, întrucât îi oferea șansa publicării zilnice. Ca publisher MediaPro, sublinia un cristian, în dialogul din 2011, Lucian Vasilescu a condus mai multe publicații numite de el însuși: *Cîinele meu*, *Descoperă*, *Promotor*, *Protv Magazin*, *Go 4 it!*, *Ce se întâmplă, doctore?*, *Acasă magazin* și altele. Deși *extrem de solicitantă*, gazetăria a fost o muncă făcută cu *bucurie și plăcere*.

Este cartea aceasta *O mie nouă sute nouăzeci și doi – sisteme de supraviețuire*, o carte de autor? În ce măsură o carte de interviuri, din poziția intervievatorului, poate legitima un autor, cu prezumția de creator? Este acesta un aspect pe care îl releva lui Lucian Vasilescu și un cristian în interviul din *Observatorul cultural* (februarie 2012), reluat în cartea de dialoguri *Sunt cel mai bun poet din acest spital*. Cum prejudecata determină receptarea defectuoasă a cărților de interviuri, „nedreptățite”, ignorate ca

neesențiale în raport cu biografia (prejudecată care suportă multe amendări, întrucât e foarte important punctul de vedere al autorului asupra propriului demers artistic și asupra destinului său, a drumului parcurs în arta sa), ambii convivi își propun o altfel de privire a acestei specii jurnalistică, în încercarea de a o scoate de sub prejudecata „necesității jurnalistică” și de a o aduce în zona de frontieră a nonfiecțiunii cu ficțiunea, ca operă de sine-stătătoare, parte a biografiei unui autor.

Primul pas în acest sens îl face, distingând între interviu și dialog, Lucian Vasilescu: „Cuvântul «interviu» nu-mi place. Prefer înțelesul cuvântului «dialog» – asta presupune comunicare, întrepătrundere, înțelegere, cuminecare.”. La fel de important ca fotografia, dialogul trebuie să-și depășească vitrega condiție de cenușăreasă și să pășească în sala de bal a literaturii. O calitate a dialogului derivă din calitatea partenerului/partenerilor de dialog, cu exigențe și dintr-o parte și din alta, motiv pentru care, ca interviewer, avea sentimentul dificultății unui examen, la care mergea „cu emoții și cu lecția învățată”.

05. O „lansare crudă”

„Lumea se împarte între carne și carte...”

De senzaționalul vremurilor, ca și de un insolit, oarecum, romantic, un romantism al asaltului cetății prin calitatea de creator-cetățean, un *poeta vates*, care vede dincolo, în timp, ține lansarea acestui volum, „o lansare crudă”, „și la propriu, și la figurat”, „nouă și inedită”, cum o caracterizează un cristian, „un happening cum numai Cristian Popescu avea să mai facă, peste niște ani, la fântâna de la Universitate”.

Rememorând momentul 1992, cu circumstanțele lansării cărții *O mie nouă sute nouăzeci și doi – sisteme de supraviețuire*, „lansare crudă”, cartea era un *experiment* realizat împreună cu Florin Toma. Detaliile capătă concretul faptului trăit; e un

eveniment văzut de/prin *oceanul* autorului: „Cartea a apărut la Editura Mediaprint a domnului Adrian Sârbu. Noi am propus un slogan pentru textul care anunța lansarea: «Lumea se împarte între carne și carte...». Pornind de aici, Adrian Sârbu a poruncit ca lansarea să se desfășoare într-o măcelărie, iar în ziua lansării volumul să fie vândut «la pachet» (astăzi insertul a devenit un loc comun) cu o bucată de carne. Așadar, lansarea a avut loc într-o măcelărie imensă (astăzi dispărută) din Piața Amzei. Au participat sute de oameni, printre care și majoritatea «personajelor» cărții. Măcelăria era arhiplină, iar afară se formase o coadă impresionantă... Printre fleici și mușchiuleți, cartea a fost prezentată de Laurențiu Ulici, Alex Ștefănescu și Nicolae Prelipceanu.”

Rememorat, în 2016, actualizat și în presă, în *Adevărul*, printr-un „material amplu și foarte bine documentat despre carte și despre lansarea de la măcelărie”, îi confirmă, la 25 de ani distanță, lucrul bine făcut: „am făcut un lucru care a meritat să fie ținut minte”.

06. În carnea cărții

„... dăinuirea într-una din formele temporalității”

Mai puțin deziluzionat, cât conștientizat asupra eșecului idealurilor sociale generate de momentul decembrie 1989, Lucian Vasilescu a realizat o serie de 33 de dialoguri cu personalități ale zilei, din toate zonele vieții culturale și social-politice: Petre Mihai Băcanu, Petre Roman, Părintele Galeriu, Mircea Dinescu, Dan Grigore, Nicoleta Franck, Mihai Stănescu, Constantin Bălăceanu-Stolinici, Vladimir Pană, Victor Stănculescu, Nina Dombrowsky, Laurențiu Ulici, Petru Creția, Mircea Daneliuc, Părintele Arhimandrit Cleopa Nanu, Mircea Ciobanu, George Emil Palade, Theodor Stolojan, Carin Berg, Marin Constantin, Coen F. Stork, Nina Cassian, Domokos Géza, Ion Rațiu, Ștefăniță Lechea, Mircea

Spătaru, Mircea Druc, Dan Pița, Horia Popescu, Maia Morgenstern, Alexandru Paleologu, Emil Constantinescu și Ion Iliescu – acesta din urmă fără răspuns, lăsând o pagină albă, care, în timp, a căpătat o semnificație istorică, un hiatus al așteptărilor neonorate, dialoguri derulate pe parcursul lunilor ianuarie-august, noiembrie, al frământatului an 1992, pe care le-a reunit în volumul, semnat împreună cu Florin Toma, *O mie nouă sute nouăzeci și doi... Sisteme de supraviețuire*.

Supraviețuirea, spune Aldous Huxley în *Filosofia perenă*, este „dănuirea într-una din formele temporalității”, a celor „parțial eliberați și așezați într-un fel de paradis” sau care nu sunt eliberați deloc, dar *se trezesc*, „prin legea propriei naturi netranscendente”, obligați să „aleagă vreo formă de servitute purgatorială sau intrupată”, mai dureroasă chiar decât cea din care „tocmai au ieșit”. Neputând trăi decât în clipă, omul nu are de ales decât în faliile ei, dând un sens căutării prin modul de a (o) interoga, interogând istoria și pe cei bănuți a fi făuritorii/constructorii ei.

Un demers personal, singular, realizat, inițial, pentru *Cotidianul*, gazetă înființată de Ion Rațiu (de la care va pleca, prin demisie, în 1992, nemulțumit de modul în care era manageriată de redactorul-șef Doina Bâscă, „nu cea mai bună alegere a lui Ion Rațiu”, preferată lui Ștefan Agopian, Nicolae Prelipceanu, Eugen Uricaru, Florin Iaru, Cristian Teodorescu); i se va alătura, ulterior, Florin Toma, moment rememorat în dialogul cu un cristian: „Am început să fac aceste dialoguri singur și, la un moment dat, Florin mi-a propus să lucrăm împreună. Mie mi-a surâs ideea din două motive: primul – eram prieteni și al doilea – e foarte bine să fii doi când te duci să stai de vorbă cu cineva. În timp ce unul vorbește și e atent la ce vorbește, celălalt, din exterior, e atent la vorbirea celor doi și poate avea intervenții foarte utile în economia conversației. Sau, la fel ca la poliție, unul poate juca rolul jurnalistului rău, în vreme ce al doilea îl relaxează pe interlocutor, făcându-l să lase garda jos. Practica ne-a demonstrat că am făcut bine lucrând împreună.”

07. Clarificări necesare

„Toate dialogurile publicate au fost, în fapt, transcrise și apoi rescrise...”

Pe fundalul acestei rememorări, importante sunt și detaliile privind atmosfera de redacție care răsfrângea realitatea confuză a acelor ani. Această confuzie de valori și de ideal a generat și despărțirea de *Cotidianul*: „Eram într-o barcă în care-mi dorisem de-o viață să fiu, dar nu era condusă cum credeam eu că trebuie. Am plecat prin demisie. Gândeam diferit, n-avea niciun rost să rămân acolo doar pentru o slujbă, aveam idealuri pe vremea aceea.”

În privința *dialogurilor*, termen preferat lui *interview*, întrucât dialogul, cu trimiterea subtilă înspre dialogurile platoniciene, presupune „comunicare, întrepătrundere, înțelegere, cuminecare”, calitatea este direct proporțională cu calitatea partenerilor de dialog, dar, implicit, depinde și de calitatea inițiatorilor, de modul exigent de a aborda „vorbirile cu pricina”, pentru care se pregăteau ca la un examen dificil, „cu emoții și cu lecția învățată”.

Importante și, totodată, interesante sunt detaliile ce privesc pregătirea pentru dialog, uneltele de lucru: „Când am făcut cartea aveam o rapandulă de reportofon cu casetă. Cele mai multe dialoguri le-am făcut la oameni acasă. Ne-au primit în mediul lor. Stăteam de vorbă două ceasuri pentru un dialog pe care apoi îl transcriam și-l editam.”; apoi abordarea partenerilor de dialog, o ilustrare fiind aceea cu Părintele Galeriu: „...mergeam să facem un interviu cu Părintele Galeriu. Dobândise o mare notorietate după 1990, înainte era cunoscut într-un cerc destul de restrâns. Fă-ți documentare despre părintele Galeriu în 1992. Dă pe Google! Care Google? Că nu exista. Și de-aici începea aventura: trebuia să cauți, să răscolești prin bibliotecile clasice și să faci apel la «bibliotecile umane», trebuia să găsești niște oameni care știau mai multe decât tine și care erau dispuși să te-ajute. Pe carte apărem doar doi oameni, ca autori, dar dacă ar fi ca la filme, un generic, cu câți